

Verlag Zeevogelconferentie Aberdeen, 26-29 maart 1977

J. Rooth

Deze internationale conferentie vond plaats in de Universiteit van Aberdeen en werd mede georganiseerd door de British Ornithologists' Union, British Trust for Ornithology, Royal Society for the Protection of Birds, Scottish Ornithologists' Club, Seabird Group en de Wildfowl Trust. Het onderwerp was: The changing sea bird populations of the North Atlantic. In drie dagen werden 44 lezingen gehouden door West-Europeanen, Canadezen en Amerikanen.

Het grote aantal lezingen werd gedeeltelijk in simultane vergaderingen gehouden. Rapporteur was het meest geïnteresseerd in de onderzoekresultaten bij Zilvermeeuwen en sterns in verband met het beheer van deze soorten in Nederland. De lezingen en discussies zijn inmiddels gepubliceerd in het eerste nummer van The Ibis van 1978, jaargang 120.

De veranderingen in de zeevogelpopulaties in het noorden van de Atlantische Oceaan, inclusief de Noordzee, worden voor een belangrijk deel bepaald door menselijke activiteiten. Hieronder volgt in het kort de stand van zaken.

1. Jacht

Hier en daar is er een belangrijk negatief effect op de populaties. In Noord-Amerika was de primitieve jacht door de eskimo's niet van belang, maar de komst van buitenboordmotoren en veel geweren zijn bijzonder nadelig.

Wildfowling op de Far Oer, dat wil zeggen het vangen van zeevogels en het rapen van eieren voor de consumptie, geschiedt volgens een oud en verstandig systeem, waarbij de 'kippen' met de gouden eieren in stand worden gehouden en er slechts een kleine, verantwoorde tol wordt geheven.

Het vangen van sterns met strikken op en bij de stranden van West-Afrika is een aanvullende eiwitbron van de lokale bevolking. Het is voor de daar overwinterende sterns (o.a. onze Grote Sterns) een bedreiging, temeer omdat de voedselsituatie voor de sterns daar niet altijd goed schijnt te zijn.

2. Verstoring in broedkolonies

Naast verstoring door jacht, kunnen broedkolonies aanzienlijk verstoord worden door bezoekers, of het nu recreanten of onderzoekers zijn. Een algemene conclusie was ook dat predatie van zeevogelkolonies meestal het gevolg is van menselijke verstoring. Dit geldt o.a. bij Jan van Genten, aalscholwers, meeuwen en sterns. 'Tern colonies need full-time wardens' was een karakteristieke conclusie.

3. Visserij

Er was een bijdrage van visserijbiologen uit Aberdeen die onder andere tot de volgende berekeningen waren gekomen voor de Noordzee. Er is de laatste tijd ongeveer 1 miljoen ton sprot en 1 miljoen ton zandspiering in de Noordzee. Er zijn circa 2 miljoen vogels in de Noordzee die voornamelijk op deze twee soorten azen. Gemiddeld hebben deze vogels 250 gram vis per dag nodig. De hele vogelbevolking dus 500 ton per dag of per jaar 180.000 ton. Dat betekent dat circa 10% van de voorraad sprot en zandspiering door de vogels wordt geconsumeerd.

De visserij op zandspiering in de periode

1960-1975 is gestegen van 100.000 ton tot 400.000 ton per jaar.

4. Chemische verontreiniging

Zware metalen worden wel aangetoond in zeevogels maar lijken nog geen nadelige gevolgen te hebben. Cadmium is bijvoorbeeld in flinke hoeveelheden aangetoond in zeevogels. Olieverontreiniging was, ook gedurende de dagexcursie na afloop van de conferentie, een belangrijk punt van discussie omdat juist in dit deel van Schotland vele activiteiten (gaan) plaatsvinden in verband met de olieboringen in de Noordzee. Pijpleidingen, behandelingsstations, olieopslag- en overslagbedrijven zijn en worden hier aangelegd. Een groot gevaar leveren vooral de olie-overslagbedrijven die hiervoor in rustig vaarwater in de Orkneys en de Shetlands gepland zijn. In deze rustige wateren overwinteren vaak belangrijke populaties zeevogels en eenden bijvoorbeeld de totale IJslandse Ijseendenpopulatie. Grote olieverontreiniging zou hier destrastreuze gevolgen kunnen hebben. Het begeleidend onderzoek en de planning van de lokatie lijken niet optimaal te zijn. Hieronder volgen nog een aantal wetenswaardigheden per soort gerangschikt.

Zilvermeeuw

In het Verenigd Koninkrijk is er een toename van 15% per jaar, dat wil zeggen een verdubbeling van de populatie in vijf jaar. Dit is in Nederland sinds 1968 ook het geval. Het doden van meeuwen heeft geen of weinig effect. De populatie van jonge meeuwen is drie keer zo groot als de mortaliteit van de oude vogels.

70% van de Zilvermeeuwen langs het Kanaal van Bristol foerageren in de broedtijd op vuilnisbelten, na de broedtijd is dit percentage nog hoger.

In het oosten van de USA is de stand sinds 1900, van 10.000 Zilvermeeuwen toegenomen tot meer dan 100.000 nu. In Denemarken waren er in 1900 600 paar Zilvermeeuwen, nu honderd keer zo veel.

De voor de meeuwen gunstige voedselsituatie door de steeds grotere hoeveelheid af-

● Drs. J. Rooth, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kasteel Broekhuizen, Leersum (U.).

Zeevogels in gevaar

In het lichaam van 91 verschillende zeevogelsoorten die van vis leven vonden Bremer chemici sporen van het giftige bestrijdingsmiddel DDT. In het lichaam van een Noordse Stormvogel werd meer dan het honderdvoudige van de toelaatbare hoeveelheid vastgesteld. De vogels die voor de kust van Helgoland gevangen waren of

val die wij produceren, wordt als belangrijkste factor gezien bij deze toename. In Groot-Brittannië zijn er al 3000 paar Zilvermeeuwen die in steden broeden. Het verschijnsel is van honderd steden bekend.

Visdief

In de USA is aangetoond dat Visdieven ouder dan 6 jaar een groter reproductie-succes hebben omdat de vogels waarschijnlijk door ervaring, de beste broed- en visplaatsen weten te vinden. Het synchrone broeden leidde ook tot een groter broedsucces.

Grote Stern

In Schotland heeft men de zelfde ervaring als in Nederland dat in gemengde kolonies broedende Kokmeeuwen de Grote Sterns beschermen tegen predatoren.

Dwergstern

Deze soort neemt in het Verenigd Koninkrijk af door toenemende recreatie op het strand. In Nederland geldt dit niet, daar is ook op rustige stranden de Dwergstern verdwenen. In Florida zijn de Dwergsterns gaan broeden op gravelbanken van gebouwen.

Jan van Gent

Dank zij beschermende maatregelen is de soort in het Verenigd Koninkrijk sinds 1909 met 3% per jaar gestaag toegenomen. De wereldpopulatie was in 1976 213.000 paar: 180.000 paar in 28 kolonies in het Oost-Atlantische gebied en 33.000 paar op 6 plaatsen in het West-Atlantische gebied.

Noordse Stormvogel

Deze soort neemt in het Verenigd Koninkrijk ook toe en heeft daarbij ook al duingebieden gekoloniseerd. Steile duinranden zijn voor deze klifbroeder kennelijk ook geschikt als nestplaats. Wie weet kunnen we deze soorten ooit als broedvogel in Nederland verwachten.

Over het aantal verloop van sommige populaties Alken, Zeekoeten en Papegaaiduikers werden meer pessimistische geluiden gehoord.

dood aangetroffen waren moeten vergiftigde vis gegeten hebben. De gezondheidssenator van Bremen, Brückner, vindt dit een duidelijke aanwijzing dat de gezondheid van de mens wordt bedreigt omdat vis een echt volksvoedsel is!

Zie ook 'Further mass seabird deaths from paralytic shellfish poisoning' door I. H. Armstrong, J. C. Coulson, P. Hawkey & M. J. Hudson in 'British Birds' 71 (2) : 58-68.